

LBRIS

We know
books

Franklin D. Roosevelt
Președintele etern

LITERA
București

Franklin D. Roosevelt. El eterno presidente

© pentru ideea originală, EMSE EDAPP, S. L., 2024

© pentru texte, Jordi Soler, 2024

© pentru prezenta ediție, EMSE EDAPP, S. L., 2024

Îngrijire editorială: Bonallettera Alcompas, S. L.

Design și ilustrație copertă: Pau Taverna

Design și machetare: LitusGrăfic

Fotografie copertă: CC: Shawshots / Alamy Stock Photo

© Ilustrații și fotografii din interiorul cărții: p. 17. Stocktrek Images, Inc. / Alamy Stock Photo; p. 22. Biblioteca Congresului SUA; p. 43. Autor necunoscut. Fuente: http://teachpol.tcnj.edu/amer_pol_hist/thumbnail362.html; p. 49. NARA-541927. Autor necunoscut. Sursa: National Archives and Records Administration; p. 52. Titlu: Mamă refugiată (LOC fsa.8b29527). Autor: Dorothea Lange. Sursa: Biblioteca Congresului SUA. p. 71. Sueddeutsche Zeitung Photo / Alamy Stock Photo; p. 90. Abbi Rowe / National Archives and Records Administration, 520053 / Wikimedia Commons; pp. 121 și 123. Biblioteca Congresului SUA.

Toate drepturile rezervate

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Franklin D. Roosevelt

Președintele etern

Jordi Soler

Copyright © 2025 Grup Media Litera

pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Ramona Ciortescu

Corector: Rodica Crețu

Copertă: Vlad Panfilov

Tehnoredactare și prepress: Marin Popa

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SOLER, JORDI

Franklin D. Roosevelt: președintele etern /

Jordi Soler. – București: Litera, 2025

ISBN 978-630-342-945-8

929

94

Cuprins

Candidatul care răspunde	7
În marină	21
Drumul spre Casa Albă și New Deal	51
Vânt de război	73
Statele Unite intră în război	85
Epilog	117
Cronologie	129

Candidatul care răspunde

Când, în 1910, liderii locali ai Partidului Democrat din New York i-au propus lui Franklin Delano Roosevelt, un tânăr avocat în vârstă de 28 de ani, chipeș și sociabil, dar fără prea multă carismă și cu puține abilități oratorice, să candideze la alegerile pentru Senat în circumscripția rurală care cuprindea comitatele Dutchess, Columbia și Putnam, nu și-au imaginat nici măcar în cele mai îndrăznețe visuri că acesta ar fi putut reprezenta o provocare reală pentru contracandidatul republican. La acea vreme era o practică obișnuită ca celor înstăriți, mai ales dacă purtau numele unor familii ilustre, să li se propună să candideze, chiar dacă aveau șanse foarte mici să câștige. Și exact așa a fost, întrucât circumscripția electorală Dutchess, Columbia și Putnam era în mod tradițional republicană: de la înființarea Partidului Democrat, doar unul dintre candidații săi fusese ales vreodată acolo. Atât de neagră era perspectiva

pentru tânărul politician aspirant. Nimeni nu-i cerea să facă altceva decât să-și pună numele pe buletinul de vot, să piardă și să plece acasă.

Cu toate acestea, FDR avea alte planuri și, încă din prima zi, s-a dedicat trup și suflet campaniei. Un alt motiv – deloc neglijabil – pentru care cei înstăriți erau îndemnați să candideze era că majoritatea candidaților nu aveau fonduri pentru a-și finanța campania. Franklin, în schimb, avea resurse și nu s-a dat înapoi de la cheltuieli pentru a-și înfrunta adversarul.

Prima sa temere – că opoziția vărului său, și fost președinte, Theodore Roosevelt, ar putea pune capăt candidaturii sale înainte de a începe – a dispărut când ruda sa, departe de a se opune, l-a încurajat să candideze, în ciuda diferențelor de partid. Apoi, acționând ca propriul șef de campanie, FDR a pornit într-un tur al districtului într-o decapotabilă roșie pe care nimeni nu putea să nu o observe, într-o perioadă în care foarte puțini își permiteau o mașină, cerându-le entuziașt oamenilor să-l voteze. Puțin îi păsa că nu era încă un bun orator și că accentul său puternic, tipic clasei superioare, s-ar fi putut să nu fie bine primit în zonele în care mergea să facă campanie.

Uneori, șansa este de partea celor îndrăzneți, iar aceasta s-a dovedit a fi una dintre aceste ocazii. Tradiția și istoria, care le erau potrivnice, au fost combătute de mai mulți factori, de la cei politici la cei pur climatici. În primul rând, republicanii, care deținuseră puterea fără întrerupere la nivel național din 1892, erau acum teribil de divizați cu privire la chestiuni precum reforma, taxele

și conservarea resurselor, astfel încât oamenii erau și mai receptivi la schimbare. Campania agresivă a lui FDR i-a adus recunoaștere în valea Hudson, iar discursul său în favoarea unui guvern curat a prins în rândul fermierilor conservatori din zonă (unii dintre aceștia ar fi putut chiar să creadă că FDR era, de fapt, republican). În cele din urmă, norocul i-a dat o mână de ajutor în ziua alegerilor, deoarece mulți alegători rivali au rămas acasă din cauza lipsei de motivație.

Până la sfârșitul zilei, și împotriva tuturor șanselor, candidatul democrat Franklin Delano Roosevelt a câștigat cu peste 1 000 de voturi.¹

Această victorie, în care norocul nu a fost un factor minor, nu ar trebui să fie interpretată doar ca un produs al întâmplării. Într-adevăr, FDR a avut întotdeauna noroc. Dar s-a asigurat că-l anticipează printr-o muncă preliminară atentă și meticuloasă și, la fel de important, că îl valorifică ulterior.

Când FDR a ajuns în Albany ca proaspăt senator, în ianuarie 1911, și-a asumat noua poziție ca pe o carieră cu normă întreagă. New Yorkul era cel mai populat și mai prosper stat din uniune. Numai în Manhattan existau peste o jumătate de milion de locuri de muncă în industrie, iar portul său era cel mai aglomerat din America. Era, de asemenea, un stat agricol, cu mai multe ferme decât, să zicem, Kansas. Era și sediul celei mai eficiente mașinării politice din țară: Tammany Hall, care a jucat

¹ Freidel, Frank (1952). *Franklin D. Roosevelt: The Apprenticeship*. Little Brown and Company.

un rol important în controlul politicii oraşului New York şi a contribuit la aducerea imigranţilor, în principal irlandezi, în politica americană, acţionând drept o adevărată reţea de trafic de influenţă sau de clientelism politic.

De la Războiul Civil, şase candidaţi la preşedinţie erau sau fuseseră guvernatori ai New Yorkului când candidaseră. Nici un alt stat nu a avut atâta influenţă asupra politicii americane.

Încă de la început, FDR a încercat să se distanţeze de vechii prieteni ai tatălui său şi s-a apropiat de politicieni noi, precum Robert Wagner (lider al Senatului la doar 33 de ani) şi Al Smith (37 de ani), ambii urmând să ocupe poziţii importante în politica americană şi în cariera sa. Roosevelt era conştient că, dacă alegerea lui în circumscripţia sa electorală fusese deja o realizare remarcabilă, realegerea sa ar fi fost la limita miraculosului. De asemenea, ştia că, după cum scria jurnalistul Louis Howe: „Prezenţa unui nou senator în Albany are o importanţă care se situează undeva între cea a unui portar şi cea a unui oficial al comitetului“. Dacă dorea să fie ceva mai mult decât o simplă notă de subsol în politica americană, trebuia să îşi construiască în doi ani o reputaţie mai solidă decât cea pe care, în medie, un senator obişnuit o obţinea în două decenii. Chiar dacă acest lucru însemna să se întoarcă împotriva aceluiaşi oameni care îl încurajaseră să ajungă acolo.

Curând, a devenit liderul unui grup de „insurgenţi“ în opoziţie cu maşinăria Tammany Hall. El şi alţi 19 democraţi s-au opus unei serii de politici şi de candidaţi susţinuţi de propriul partid, considerându-le o trădare

a stilului progresist de guvernare pe care democraţii îl adoptaseră. În urma disputei, FDR a câştigat rapid popularitate în rândul democraţilor din New York. Presa şi caricaturile îl prezentau ca pe „a doua venire a unui Roosevelt“, stărnind „fiori pe şira spinării celor din Tammany Hall“.¹

Deşi, la prima vedere, FDR părea un tip jovial, simplu, cu un zâmbet plăcut şi maniere blânde, adevărul este că în spatele acestei aparenţe se ascundea o voinţă de fier. Era un bărbat care ştia clar ce vrea şi rareori ceda. Iar când confruntarea devenea inevitabilă, tânărul Franklin nu ezita să-şi suflece mânecile – şi, de cele mai multe ori, ieşea învingător.

Prima dată când se întâmplase asta a fost când o înfruntase pe nimeni alta decât pe mama sa domitoare, Sara Ann Delano, pentru femeia cu care dorea să se căsătorească.

Aleasa inimii lui era Eleanor Roosevelt, nepoata preşedintelui Theodore Roosevelt, care făcea parte din aceeaşi familie distinsă a societăţii americane ca şi ei. Deşi erau veri îndepărtaţi (de gradul al cincilea, mai exact), FDR şi Eleanor s-au cunoscut bine când ea a împlinit 18 ani. Întâlnirea care avea să le marcheze viaţa a avut loc la un bal în Tivoli, New York, în 1902. Tânărul Franklin a fost captivat de frumuseţea şi seriozitatea lui Eleanor, care, în ciuda tinereţii, arăta deja un angajament puternic faţă de cauzele sociale.

¹ Gunther, John (1950). *Roosevelt in Retrospect*. Harper & Brothers.

Dar Sara nu a fost niciodată de acord cu femeile pe care le plăcea fiul ei, iar Eleanor nu făcea excepție, considerând-o prea introvertită și nepotrivită pentru stilul de viață activ și social al familiei Roosevelt. Hotărâtă să saboteze relația, ea s-a opus cu înverșunare. Mai întâi a încercat să îl facă să renunțe la logodnă și, când nu a reușit, a insistat să păstreze secretul mai bine de un an. Asta a fost tot ce a obținut: de data aceasta, fiul ei a fost ferm până când ea a fost cea care a cedat.

După ce a trecut peste opoziția mamei sale, Franklin a cerut-o în căsătorie pe Eleanor în 1903. S-au căsătorit doi ani mai târziu, pe 17 martie 1905, în cursul unei ceremonii în care unchiul miresei și vărul lui Franklin, președintele de atunci al SUA, Theodore Roosevelt, a condus-o la altar. Nunta a fost un eveniment important în societatea americană la acea vreme. A fost de bun augur pentru un cuplu care, cu suișuri și coborâșuri, a rămas împreună timp de patru decenii și a devenit, probabil, cel mai influent din istoria secolului XX, nu numai în Statele Unite, ci și în lume.

Pe parcursul căsniciei lor, Eleanor și Franklin s-au confruntat cu numeroase dificultăți, atât personale, cât și politice. Au avut șase copii, deși unul a murit în copilărie. Relația a devenit foarte tensionată în 1918, când Eleanor a descoperit că Franklin avea o aventură cu secretara ei, Lucy Mercer. Deși au decis să rămână împreună, mariajul lor s-a transformat, devenind mai mult o alianță politică și profesională decât o relație romantică convențională.

Eleanor a devenit o activistă socială și politică influentă, susținând cauze precum drepturile civile, drepturile femeilor și bunăstarea lucrătorilor. În timpul președinției lui Franklin (1933–1945), ea a jucat un rol esențial, devenind ochii și urechile soțului său, mai ales după ce poliomielita l-a lăsat parțial paralizat. Eleanor a schimbat rolul de primă-doamnă cu cel de susținătoare activă a politicilor progresiste și a drepturilor omului, atât în Statele Unite, cât și în străinătate. Nici o soție de președinte (poate, mai recent, cu două excepții, Hillary Clinton și Michelle Obama) nu va mai avea vreodată o influență atât de semnificativă sau nu va mai lăsa o moștenire atât de durabilă în politica americană și mondială așa cum a făcut Eleanor.

Este paradoxal ca un om care a demonstrat că se poate identifica cu oamenii de rând provine dintr-o familie care, după standardele culturii americane, ar fi echivalentă cu cea mai înaltă aristocrație europeană. De-a lungul anilor, familia Roosevelt a contribuit la societatea și politica americană cu doi președinți, o primă-doamnă, precum și cu diverși comercianți, bancheri, politicieni, inventatori, clerici, artiști și personaje mondene. Primul dintre aceștia, Claes Maartenszen van Rosenvelt, a debarcat din Țările de Jos în New Amsterdam (New Yorkul de astăzi) între 1638 și 1649. Pe la 1652, acesta a cumpărat o fermă de la Lambert van Valckenburgh, care includea 24 de *morgens* (puțin peste 20 de hectare) în ceea ce este astăzi centrul Manhattanului, inclusiv locul unde se află Empire State Building. Proprietatea cuprindea zona dintre Lexington Avenue și Fifth Avenue, delimitată de 29th Street și 35th Street.

Două ramuri ale familiei, una stabilită în Oyster Bay și cealaltă, în Hyde Park (ambele în statul New York), au devenit proeminente în viața politică odată cu mandatele de președinte ale lui Theodore Roosevelt (1901–1909) și ale vărului său Franklin D. Roosevelt (1933–1945). Familia Roosevelt este una dintre cele patru familii care au avut doi președinți cu același nume de familie, celelalte trei fiind Adams, Bush și Harris.

Nicholas, fiul lui Claes, a fost primul care a folosit numele Roosevelt și a deținut o funcție politică, în calitate de consilier municipal. Fiii săi, Johannes și Jacobus, au fost strămoșii ramurilor familiei din Oyster Bay și Hyde Park. Până la sfârșitul secolului al XIX-lea, familia Roosevelt din Hyde Park a fost strâns asociată cu Partidul Democrat, iar familia Roosevelt din Oyster Bay, cu republicanii. În ciuda divergențelor politice care i-au determinat să ducă o campanie activă una împotriva celeilalte, cele două ramuri au rămas în relații de prietenie.

Franklin Delano Roosevelt s-a născut pe 30 ianuarie 1882 în Hyde Park, Hudson Valley, New York, fiind fiul omului de afaceri James Roosevelt I și al celei de-a doua soții a acestuia, Sara Ann Delano. Părinții săi, care erau veri de gradul șase, proveneau din familii înstărite și stabilite în New York: Roosevelt și Aspinwall, respectiv Delano. Strămoșul familiei Delano, Philip, venise în Lumea Nouă în 1621, iar descendenții săi prosperaseră ca negustori și constructori de nave în Massachusetts. Franklin a avut un frate vitreg, James „Rosy” Roosevelt, din prima căsătorie a tatălui său.

Tatăl lui FDR, James, a absolvit Facultatea de Drept la Harvard în 1851, dar a decis să nu practice avocatura după ce a primit o moștenire importantă de la bunicul său. James, un cunoscut democrat *bourbon* (termen folosit în Statele Unite la sfârșitul secolului al XIX-lea pentru a se referi la membrii Partidului Democrat care erau aliniați ideologic cu conservatorismul fiscal sau liberalismul clasic), și-a dus la un moment dat progeniturile să-l întâlnească pe liderul său, președintele Grover Cleveland, care i-a spus: „Tinere, am o solicitare ciudată pentru tine: să nu fii niciodată președinte al Statelor Unite”.¹

Copilăria lui FDR a fost profund modelată de influența mamei sale. După nașterea lui, Sara a fost sfătuită de medici să nu mai aibă copii, astfel că tânărul Franklin a devenit centrul atenției sale. Mulți părinți înstăriți din acea vreme lăseau educația copiilor în seama servitorilor, dar nu și Sara. Ea însăși l-a învățat să citească și i-a predat geografie, iar în loc să îl trimită la o școală obișnuită, a angajat profesori. Ba chiar s-a mutat temporar în Boston, Massachusetts, pentru a fi aproape de fiul ei pe perioada studiilor acestuia la Universitatea Harvard. Sara îl considera atât de mult al ei, încât ajunsese să spună la un moment dat: „Fiul meu, Franklin, este un Delano, nicidecum un Roosevelt”.² James, care avea deja 54 de ani când s-a născut FDR, este considerat de majoritatea specialiștilor drept un tată distant.

¹ Leuchtenburg, William (2015). *The American President: From Teddy Roosevelt to Bill Clinton*. Oxford University Press.

² Burns, James MacGregor (1956). *Roosevelt: The Lion And The Fox*. Easton Press.

În copilărie, FDR a învățat să călărească, să tragă cu arma și să navigheze, să joace polo, tenis și golf. A călătorit frecvent în Europa, prima oară la vârsta de doi ani, după care au urmat călătorii între vârstele de șapte și 15 ani, perioadă în care a învățat să vorbească fluent germana și franceza. Cu excepția unei scurte perioade în care a frecventat școala de stat din Germania, la vârsta de nouă ani, FDR a fost educat acasă de profesori până la vârsta de 14 ani. Apoi a fost înscris la Groton School, un internat episcopal din Massachusetts. Acolo a fost eclipsat de alți elevi care erau sportivi mai buni și erau mai extravertiți. Directorul său, Endicott Peabody, predica datoria creștinilor de a-i ajuta pe cei mai puțin norocoși și își îndemna elevii să intre în serviciul public. Peabody a continuat să exercite o influență puternică asupra vieții lui Roosevelt, oficiind chiar nunta acestuia și vizitându-l de mai multe ori la Casa Albă după ce a devenit președinte.

Ca majoritatea absolvenților de la Groton, FDR a fost admis la Universitatea Harvard. Acolo a fost membru al frăției Alpha Delta Phi și al Fly Club. Din nou, a excelat puțin ca student sau sportiv, dar a devenit redactor-șef al ziarului universității, *The Harvard Crimson*, post care necesita ambiție, energie și abilități de management. Mai târziu avea să afirme: „Am studiat economia în facultate timp de patru ani și tot ce am învățat s-a dovedit a fi fals”.¹

¹ *Ibidem.*

Portretul lui
Roosevelt
realizat în 1887

Tatăl lui FDR a murit în 1900, iar dispariția sa a fost un mare șoc pentru fiul său cel mic. În anul următor, vărul său Theodore „Teddy” Roosevelt a devenit cel de-al 26-lea președinte al Statelor Unite. Stilul său de conducere energic și zelul său reformator au făcut din el un model pentru FDR, care a absolvit Harvard în trei ani, cu o diplomă în istorie, și a rămas la universitate încă un an, urmând cursuri postuniversitare.